

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Külföldre: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő: Kiadó laptulajdonos:
Rudnyánszky Gyula. László József.

Egyesszám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

A váluton.

— augusztus 11.

(gr.) Naptári bizonyossággal kimutatható tény, hogy a válság döntő pillanata közeledik.

Ha nem is tekintenénk aggodalommal az uralkodóház augusztus 17-én tartandó családi tanácsának megállapodásai elé, ha nem is várnók érdeklődve a szabadelvűpárt augusztus 23-iki állásfoglalását, még akkor is bizonyosra vehető, hogy rövidesen történnie kell valami nagy és döntő eseménynek.

Talán keveseknek jut eszébe, hogy melyik mozzanata az a lefolyt napoknak, a mely kinyújtott mutatóujjként mered egy bizonyos időpontra, ott követvén azt a döntést, a mely akár jobbra, akár balra, akár jóra, akár rosszra, de mindenesetre megszünteti a válságban beállott bizonytalanságot.

Ez a pont pedig a szeptember 15-én összeülő képviselőház első ülésének az a pillanata, a melyben Justh Gyula kezéhez veszi Ő Felségének elnapoló kéziratát.

Valódi államférfiúi nyilatkozata volt a képviselőház elnökének, a midőn kijelentette, hogy a király elnapoló kéziratát, törvénytelenségénél fogva tekintetbe nem veszi, hanem azt vita alá bocsátja.

Ez az elnöki nyilatkozat már most erős mértföldmutató a helyzet sivatagában, szeptember 15-én pedig — ha az elnapolás csakugyan bekövetkezik — rettenetes horderőre emelkedik. Ezzel a kocka el lenne vetve, ezután már csakis arról lehetne szó, hogy mi lesz most már: teljes alkotmányosság, teljes önkényuralom, vagy akár felülről, akár alulról megindított, de egyaránt kiszámíthatlan következményekkel járó forradalom.

Az uralkodóház tanácsa bizonyára erősen meghányá-veti a magyar képviselőház elnökének kijelentését. Nem tudjuk, érvényesülnek-e ma is az uralkodóházban oly befolyások, mint bajdan voltak a Zsófia főhercegaszszonyé és Albrecht főhercege, vagy vannak-e oly felfogások is, a melyek a magyar nemzet jogos követeléseinek irányában érvényesülnek. Akármint van a helyzet, a király, vagy az uralkodóház nagyon alaposan fogja megfontolni, hogy szeptember 15-én mi történjék? A király törvénytelen elnapoló kézírata az önkényuralom ténye, annak tekintetbe nem vétele pedig az a felelet, amely szabad nemzetek részéről rendszerint kijár a kihívó önkényuralomnak. Hát az a kérdés, hogy a királynak érdekében áll-e van-e arra val-

kedve, hogy ily végzetes összeütközésre kerüljön a sor?

Reméljük a legjobbat. Bizzunk inkább abban, hogy szeptember 15-ike nem a király és a nemzet végzetes meghasonlásának lesz a napja, hanem örömnappal lesz, melyen a nemzeti jogok teljes érvényesülését, a király és a nemzet helyreállott egyetértését hirdetik ki az elnöki székéből.

Politikai hírek.

— **A Kristóffy féle választási maszlag.** A belügyminiszter saját szakállára tett kijelentésére vonatkozólag a választási reform ügyében a következőket írják nekünk Budapestről: Már a múlt héten szó volt arról, hogy a törvényjavaslat elkészítése nem lehetséges, mert a miniszteriumnak egy szál adata sincs, javaslatról pedig egyáltalában hír sincsen. Az egész csak szociálista balekek fogása és hangulkesztés akart lenni. Azóta azonban mégis történt valami, ami a belügynök feleségének valami komolyabb szint akar adni, illetőleg a svindlit kissé palástolni akarja. Minden lap közölte, sőt felhivatalosan közre is tették, hogy egy egy fiatal hivatalnok ebben a kérdésben külföldre megy és hogy Némethy Károly miniszteri tanácsos megbízást kapott a javaslat sürgős elkészítésére. A megbízott fiatal emberek bizonyára el is fognak utazni, de egyelőre még Budapestben vannak. Némethy Károly miniszteri tanácsos pedig aznap, mikor a sürgős megbízást kapta, hat heti szabadságra elment Marienbadba. Az országos statisztikai hivataltól pedig a gyűjtött adatokat be sem kérték. Ebből bárki is megéri, hogy Kristóffy ur egyszerűen komédiázik, mert ő maga sem hiszi, hogy még hivatalban lesz, mire Némethy tanácsos Marienbadból hazajön; arról nem is beszélünk, hogy a külföldi tanulmányutakra abszolúte nincsen szükség, mert az általános választói jog minden formája könyvekből sokkal jobban tanulmányozható, mint a helyszínen, ahol mostanában nincsenek is választások. Ahoz a választói joghoz pedig, melyet Kristóffy hirdet, hogy tudniillik általános, titkos, községenkénti választási jog legyen és ezt minden husz éves önálló ember gyakorolja, nem kell semmiféle tanulmány.

A nagy válság.

— augusztus 11.

Nevezetes esemény nincsen a válságban. Az egész ország feszült érdeklődéssel tekint a vezérő bizottság ülése elé, a mely ma lesz.

A vezérőbizottság tagjai sorra Budapestre érkeznek. Kossuth Ferenc már tegnap megérkezett. De meg jöttek Apponyi Albert gróf, Rakovszky István, Barabás Béla, Kaas Ivor báró és ugyancsak a fővárosba érkezett tegnap Justh Gyula, a képviselőház elnöke. Egész biztos, hogy nincsenek jelen Bánffy Dezső báró és Polónyi Géza. — Az utóbbi köriskényi birókán barcsászik és csak augusztus 14-én érkezik Budapestre. Egy újságról beszélt Kossuth Ferenc

celi tegnap, a kit is megkért, hogy nyilatkozzék az általános szavazati jogról, illetve Kristóffy József belügyminiszternek nyilvánosságra jutott terveiről.

A szövetkezett ellenzék vezére megadott minden felvilágosítást, azzal az indokolással, hogy nem találja helyesnek, hogy nyilatkozataival háborúságot idézzon elő, másrészt pedig nem akar más ovatosság nélküli politikusok nyomában haladni azzal, hogy nagy terveket előre kifecseljen.

Pestvármegye nem tárgyal a darabontokkal. Tegnap tartott első rendkívüli közgyűlésén nyíltan szembe helyezkedett a törvénytipró kormányynyal.

A részvétel és érdeklődés óriási volt és természetesen a bizottsági tagok majdnem teljes számmal voltak jelen. Kossuth Ferenc szintén résztvett a közgyűlésben.

A gyűlésben Beniczky Ferenc alispán elnököt, aki a gyűlést a tagok üdvözlésével nyitotta meg.

Fazekas főjegyző felolvassa a kormány ismeretes leiratát. Felolvassa ezután a 65 és bizottság következő javaslatát elfogadták:

„Ezzel szemben a vármegye közönsége a következőkre tesz utalást. Az 1504. évi I. t. c. világosan tiltja az országgyűlés részéről meg nem szavazott adók beszolgáltatását, sőt kimondja, hogyha valamely vármegye valami adót, vagy bármilyen segélyt önszántából, vagyis nem az egész ország megegyezésével és akaratából, tudniillik az országgyűlésen kívül és így az ország régi szabadsága ellenére ajánlana vagy szolgáltatna bármilyen módon és akármilyen ürügy alatt — az ilyen vármegyét becsületének elvesztésében marasztalja, vagyis becsületlennek nyilvánítja.

Az 1504. évi I. t. c.-et az 1635. nyolcvannyalcadik t. c. továbbá az 1681. XII. t. c. is világosan fentartja és megerősíti. Az 1790—91. XIX. t. c. szerint pedig: „biztosítani méltóztatott Ő szent Felsége az ország és hozzákapcsolt részek KK és RR-t, hogy bármely néven nevezendő, akár pénzben, akár terményekben álló adók, avagy ujoncok . . . sem fognak kivonadni, sőt szabad ajánlat örve alatt, vagy bármely más címen sem fognak országgyűlésen kívül szorgalmaztatni.“ Az 1867. X. t. c. szerint „az állami költségvetésnek országgyűlésileg történendő megállapítása mindig csak egy évre terjed és újabb megállapítás nélkül adót és ujoncot kivetni nem lehet.“

Az 1867. XXII. t. c. 17. szakasza szerint Magyarország államköltségét a magyar felelős minisztérium előterjesztésére az országgyűlés alkotmányos uton fogja elhatározni, azokat (tehát az országgyűlés részéről megszavazottakat a miniszterium a saját felelőssége alatt veti ki, szedi be és kezeli. — Az 1790—91. XII. t. c.-ek szerint pedig Magyarországot rendeletekkel, vagy ugynevezett pátensekkel kormányozni nem szabad és nem lehet, a végrehajtó hatalmat pedig csak a törvények értelmében lehet gyakorolni. A vármegyének folyó évi 20-iki közgyűlésén hozott 18372—923. számú határozata mindenképpen megtiltja az idézett törvények által az adók, avagy ujon-

mészetes folyamán, szükségszerű következménye, az idézett törvényekkel azonos.

A belügyminisztérium a törvényhatóságokat Magyarország válságos alaptörvényei nek megszűnésére, a törvényben a *hítségessé* egyenlőnek nyilvánított megbeeste-tenítő cselekedetre nem kényszerítheti. Ennél fogva a belügyminiszternek 7742. (II. a) számú leiratában foglalt ama kijelentése, hogy a vármegye 18873—923. számú határozatának bizonyos rendelkezéseit megsemmisíti, a fent idézett törvények világos rendelkezéseit ellenkezvén, az 1790—91. évi XII. t. c. értelmében semmis és tárgyánál fogva az 1886: XXI. t. c. 20. szakasza szerint joghatálytalannak nem bír, annyival kevésbé, mert a fentebb jelzett törvények élő törvények és ezeket hatályon kívül helyező törvények nem hozhattak. Így a megsemmisítő határozat figyelembe nem vehető. Ez a határozat a szomszédos törvényhatóságokkal is is közlendő.

Fazekas főjegyző: Az „intő szöveg” tekintetbe nem vehető és irattárba helyezendő.

A közgyűlés elfogadta.

Báró Prónay Dezső: A 65 ös bizottság tizenötös albizottságot küldött ki, hogy az esetleg sérülést szenvedő hivatalnokokat megvédi.

A jövő közgyűlést szeptember 18-ára tűzték ki.

Beniczky alispán örömet fejezte ki a fölött, hogy a törvényhatóság ismét méltó adott kifejezést hazafias érzésének.

*

Budapestről táviratozzák nekünk: Justh Gyula tegnap megcáfolta azt a hírt, hogy az újabb elnapoló királyi kéziratot nem veszi tudomásul. Nemrégiben ugyanis szóba került, hogy a képviselőház megnyitásakor Justh Gyula elnök az esetre, ha Fejérváry újabb elnapoló királyi kéziratot hozna, nem veszi figyelembe, hanem a Ház tanácskozásait folytatja. Ezt a neki tulajdonított kijelentést cáfolja meg Justh Gyula. Eddig azért nem nyilatkozott ebben a kérdésben, mert nem tartotta érdemesnek.

— Különben — mondotta — ha én mindenféle híresztelést demontálni akarnék, akkor nagyon sok időmnek kellene, hogy legyen igaz — folytatva kijelentését Justh — hogy annak ide-

jén mondtam, hogy szeptember 15-e előtt a hivatalos lapban közzé teendő királyi kéziratot nem veszem tudomásul.

Justh Gyula egy újságíróval folytatott beszélgetése során még zágrábi útjára vonatkozólag azt is kijelentette, hogy az tisztán udvariassági aktus volt.

Késő éjjel jelenti tudósítónk, hogy a vezérő-bizottság tegnap este felé tanácskozott Kossuth Ferenc elnöklete alatt. Az értekezleten az egyesült ellenzék vezérő-bizottsága a törvényhatóságoknak magatartásával és a megsemmisített határozatok ügyével foglalkozott. Hosszas megbeszélés után elhatározták, hogy a törvényhatóságokhoz felhívást intéznek, a melyben megállapítják az adó- és ujoncmegtagadásnál követendő eljárást.

Végül Justh Gyula nyilatkozatot tett az újabb elnapoló királyi kéziratra nézve s itt is azt mondtotta, hogy csak akkor nem veszi tudomásul, ha a kéziratot a hivatalos lapban közzé teszik.

Az egészség.

— augusztus 11.

Van egy szállóigészerű magyar szólás, a melynek a veleje az, hogy jó egészséggel nincs elviselhetetlen kereszt a világon. Egy más, ezzel atyafi irású szólás meg azt hirdeti, hogy a kerek földön nincs nagyobb és drágább kincs a jó egészségnél. Igazságosan tehát nem mondhatjuk, hogy népünk ne volna tisztában az egészség becsével s hogy ne taksálná igaz értéke szerint. De valjuk meg azt is nyomban, hogy okos, józan életbeleségünk csak elméletben fest ilyen szépen, hogy beszédünk rendszerint okosabb, józanabb, mint az, a mit és hogyan cselekszünk. Egészen úgy vagyunk az okos beszéddel is, mint a jó tanácsossal. — Nincs a föld hátán talán még egy nép, amely annyira képes volna az okos tanácsra s az okatlan cselekvésre, mint mi. Egy példa egészen világossá fogja tenni a dolgot.

Bebizonyított, végtelenül elszomorító tény, hogy az országban több a közveszedelmes elmebetegünk, mint a mennyit el tudunk helyezni. Hát ez nagy baj, mert embertelenség sorsüldözötte embertársainkon nem segíteni

annyt, a mennyit segíteni az embernek egyáltalán módjában áll és dupla embertelenség az egészséges társadalmat prédául dobni oda közveszedelmes egyeseknek. Ezen a bajon még, bár nagyon az elevenbe vág, tullelnők magunkat; mert hogy azilumot állítsunk az elmebajosoknak, arra nem elég a pusztá akarat, sem a helyes belátás, ahhoz pénz kell és sajnos, nem is olyan kicsiny pénz nekünk pedig még kevés pénzünk sincs. A nagyobb bajról, a mit szelideen mosolygó epével igazán lehetetlen lenyelnünk, csak most következik. Ez pedig az, hogy a mi népünk egészségének a gümőkör (tuberkulózis) a legárázabb ellensége s hogy a gümőkör legjobb melegágya a rossz táplálkozás.

Tudós orvosok megállapítják, hogy egészségünk rákfenéje a gümőkör, annak pedig kovásza a rossz táplálkozás. Eddig a beszéd és gondolkodás ésszerű és okos. Az egészséges észjárás ebből már azt következtetné, hogy a bajon segíteni, mert tudjuk a forrását, az ismert ellenség pedig nem legyőzhetetlen.

Az orvos megállapította a nyavalyát, megjelölte az orvosságot, amidőn azt mondta, hogy élelmiszer törvényre nálunk égető szükség volna. Most jön aztán a hideg zuhany. Üdvös, égetően szükség volna, hogy táplálkozásunkat, helyesebben mondva, ételplácunkat törvénnyel szabályozzák; de sajnos, ilyen törvény alkotására, legalább belátható idő határai között, még csak kába reményünk sem lehet.

A nesze semmi, fogd meg jólak ennél ékebb példáját akkor sem kaphatnók, ha folkutatózásban halálra kínozzuk magunkat. Az ember nem mindenható, a mindenhatóságot a jó isten magának tartotta, az ember től elég, ha ismeri a bajt, ha tudja azt is, hogy a baj mivel volna gyógyítható, magával a gyógyulással már miért gyötörné magát. Szakasztott így vagyunk mi mindennel, ami az életre tartozik s a mi nem a politikának nevezett üres szalmacéplés. A japán kérdés inkább érdekel minket annál, hogy mit eszünk s hogy hol és miként lakunk. Hisz megállapítottuk, hogy népünk, méregdrágán, de legalább példátlanul rosszul eszik és lakik, minek még lendíteni is a nyomorúságon! A kinek nem tetszik ez az állapot, vándoroljon ki. Annak a földi gondviselésnek, a melyet közigazgatásnak hívunk, csak az a tiszte, hogy meglássa a bajt, de arra már nem vállalkozik, hogy segítsen is rajta.

De ha nem segít, akkor minek konstátál, akit akasztófára ítétek, annak ne mutogassák az akasztófát. Mert halálra rémiteni azt, aki ugyanis kötéltre kerül, az még sem emberség.

Meszes és a Réz.

(Utí rajzok.)

Aligha van ország, amelyik a Teremtő mindenható erejének csodás varázsu remekeit, természeti szépségeit oly gazdagon rejtené magában, mint hazánk. Mégis az e fajta hírességek terén mennyire hátramaradtunk vagyunk külfölddel szemben!

A mi turista egyesületeink folyton buzgólkodnak ugyan azon, hogy hazánk legszébb helyeit felderítsék, felvirágoztassák és a külföldiektől is látogatottá tegyék. A lelkesedés, az akarat nem hiányzik náluk, fáradoznak; de a kivitelben az anyag hiánya energiájukat nagyon csökkenti.

A Tatra vidéke, mely természeti jelenségeiben párját ritkítja a világon, csak némileg ismeretes külföld előtt; nem különben néhány szép déli fürdő helyünk. Ezek azonban korántsem merítik ki Magyarország gyönyörűségeit, hanem csak mutatvány számokul tekinthetjük őket. Kincseket érnek külföldön az ily alkalmak, mikkel hazánk oly gazdagon van megáldva, csak hogy azokat magunk sem használjuk ki kellőképpen. Fájdalom, de így van.

Külföldre megy a magyar ember üdülni és ott kelti el a pénzét. Vajjon miért teszi ezt? Talán jobb ott a levegő, vagy szebb a vidék, hasznosabbak a fürdők, mint nálunk?

De hiszen itthon, maga is elismeri, mindenféle klmát talál: hegyit, tengerit, alföldit; vadregényes, búbajos, kellemes és zordon-fenséges vidékeink páratlanok, nemkülönben mindenféle erejű és hatású fürdővizeink.

Mégis külföldre megy! Emlékszem olyan esetre is, hogy a gazdag magyar főur beteg lett. Vitette magát azonnal Berlinbe, az ottani orvosi egyetem tanáraihoz. Ott, mikor már megvizsgálták, azt kérdezte az egyik orvostól, hogy melyik fürdőt ajánlja? Mert megy ő, ha kell akár Izlandba is, csak egészségét állítsa vissza. Az orvostanár kevés gondolkodás után azt felelte:

„Uraságod bajának csak egyetlen fürdőt ismerek, amelyik használna, az pedig Budapesten van.”

A főur elpirult és a mint mondják, még aznap haza utazott Magyarországra.

Az oka annak, hogy tehát mégis külföldre megy a magyar, még mielőtt meglátogatná a dolgot az, hogy itthon nem találja meg sehol azt a kényelmet, ami más helyt, legyen az bármily kicsiny hely is, a közönség rendelkezésére áll. Míg nálunk minden hanyagul van és gondosság nélkül.

A külföld élelmes, mi pedig alszunk; külföld folyton gazdagodik, mi pedig politikai harcok ónsulya terhe alatt nyögünk és szegényedünk. Itt volna már az ideje, hogy a télenyéből és a tünaságból feltápázkodva,

hozzá lássunk az ország felvirágoztatásához, hogy mint egykoron úgy ezután is nagy és tekintélyes legyen Magyarország a többi művelt európai államok szemében.

* * *

Nemrég esinos kis kirándulásban volt részem. Azok a dolgok, amiket e kirándulás alatt láttam, egészen a lelkemig hatottak. Nincs messze a vidék tőlünk, amely annyira csodálni valót, bámulatot rejteget, titkol s amely szépségeket csak fel kell fedezni, hogy mindenkit elragadjanak.

Ez pedig a Meszes és a Réz vidéke. Romantikus szépségeit csak a szekeres pár bámulja egykedvűen. Neki nem új. Olykor naponta látja és ismeri a vidék zegé zugát, egyes helyek történetét.

Az Érmelléken keresztül vágva Szilágy Somlyónak tartottunk. Ideáig nem sok nézni való van. Dombok, emelkedések, előhegyek váltakoznak, mialatt távolban a Meszes kéklő csenesai tűnnek elő.

Maga Szilágy Somlyó ódon épületeivel, kies fekvésével, tisztaságával és Báthory lovagvárának romjaival lep meg. Másnap korán indulunk korán reggel csucsára. Utja olyan sima, mintha aszfalton gurulna a kocsis. Az ut a Meszes legmagasabb csucsára, a Magura alatt vezet től 800—900 méter magasságba, jobbról-balról a legbájosabb benyomásokat keltő helyeket hagyva el. Az ut

Tollhegyen.

Karcolatok.

Óh, az a Potemkin!

— augusztus 11.

Borostyánkői Braun Jakab, tőzsdetanácsos, dolgozószobájában ülve, egy nagyfontosságú ügylet tanulmányozásába mélyedt, midőn egyszerre megnyílt az ajtó és a szobaajtány jelent meg.

— Nagyságos ur kérem . . .

— Nem megmondtam, hogy ilyenkor ne látogassanak! . . .

— Igenis, de két ember akar a nagyságos urral beszélni.

— Éppen ilyenkor! Hát csak bocsássanak be!

A két idegen megjelent a küszöbön. Szánalmas külsejű két alak. Hosszu haj, leongyolódott, piszkos ruha . . .

Braun ur tekintetével végig méri őket és — szíve hevesebben kezd dobogni.

A „Potemkin“ menekült matrózai — gondolja magában és különös érzés fogja el. A rejtélyes idegenek egyike előlépett és ismeretlen — valószínűleg orosz — nyelven valamit mondott.

A tőzsdetanácsos eléjük ment, barátságosan kezét szorított velük. Azután gyorsan a feleségét hívta.

— Leonie, gyere csak hamar a . . . Potemkin van itt!

Lélekszakadva jött be az asszony.

Bocsánatot kért, hogy csak „slafrok“-ban fogadja az illusztris vendégeket.

— Nem értenek ők magyarul — veté közébe Braun ur.

— De igen. Egy keveset értek — mondotta tört magyarsággal az oroszok egyike.

Kitörő örömmel fogadták eme kijelentést. Azután szóhoz sem engedték a két vitelzi junni, egyszeribe asztalt kerítettek és gazdagon megvendégolták őket.

Természetesen mohó étvágygyal láttak az evéshez.

— Nehéz napokat éltek, ugye? — kérdé a házi gazda.

— Igen, ma is kérem — nagyon megleg van.

Felelte e magyar barát tengerész, — kabátja ujjával törölve homlokát.

Az asszony nyájasan kérdezte:

— És mikor a hajót elhagyták, hová mentek?

— Nem hajóval, gyalog jöttünk, kérem.

— Igen, igen értem, gyalog jöttek egész időig. És mondja matróz ur, hogyan ölték meg a tiszteteket?

Ijedt ábrázattal védekezett az orosz.

— Mi nem öltünk meg senkit, azt ne tessék mondani!

— Bizonyára ők nem vettek részt a lázadásban — magyarázta Braun ur a feleségének.

— És innen hová mennek?

— Hát, tovább megyünk . . .

— Ugy, tovább mennek. Szegények.

És szinte sajnálták, hogy távozni kényszerült a két nevezetes férfi. Braun ur elővett tárcájából egy huszkoronást és az egyik matróz markába nyomta, mire az meglepetésében kezét csókolta neki.

A másik bajtárs e közben pedig örömtől és az elfogyasztott bortól ragyogó szemekkel kihuzott bőrtáskájából egy könyvecskét és Braun ur elé tolta.

A könyvecske első oldalán ez állott:

„A Trsztovácon felállítandó katolikus templom javára részére az alamizsna gyűjtést Jankovics Jovan és Ivanovics Fero ugyanottani lakosoknak megengedem. — Belügyminiszterium bélyegzője.“

Braun ur lelkesedése egyszerre megszünt.

Csodálkozva kérdezte:

— Hát maguk tótok?

— Ano pan welkomozni!

Aztán haraggal eltelve fordult a feleségéhez:

— Mindjárt gondoltam! Micsoda tolatkodó népség! . . .

H. D.

NAPI HIREK.

Debreceni percc.

— augusztus 11.

Szamarat hajt a gyerek. Megszólítja egy járókelő:

— Kie ez a számár, öcsém?

— Én nem vagyok a kend öcsöce — felel a fiú — de lehet, hogy bátyja kend a számárnak!

Ez csak azért jó dolog, mert szórulszóra megtörtént az „Arany Bika“ előt.

Tisza István grófról vitatkoznak a kávéházban.

— Az a csunyaság tőle (jegyzik meg a társaság egy tagja) hogy a mikor más behabzsolta a táj javát, akkor még a mórest is kiakarja belőleszedni!

Lukács Györggyel, a mostani miniszterrel történt meg ez a tréfa.

Még békési főispán korában kilátogatott a tanyájára. Új szolgát fogadott a bérlő, ez pedig nem ösmert rá Lukácsra. A különben is jelentéktelen kistermetű urat valami vigécfélenek nézte. Rászól a főispán:

— Nem tudja kend, hogy kivel van dolga? Én Lukács főispán vagyok!

— Ejnye, ejnye (felel nagy fejkavarva az ember). Bizony nem néztem ki ebből a kis terméshől ilyen nagy hivatal!

— **Podmaniczky Frigyes báró bucsuja.** Podmaniczky Frigyes báró a fővárosi közmunkák tanácsánál viselt alelnöki állásról való lemondását — mint Budapestről írják. — a következő levélben tudatta Márkus József főpolgármesterrel: Méltóságos főpolgármester ur! Alelnöki állásomtól, melyet a fővárosi közmunkák tanácsánál 1878 óta viseltem, a magyar királyi miniszterelnök ur kérésére felmentvén, a mai nappal visszavonulok. De nem hagyhatom el helyemet a nélkül, hogy Méltóságodtól, Budapest székesfőváros törvényhatóságának elnökétől e soraim utján őszinte bucsut vegyek. A törvényhatóság és a fővárosi közmunkák tanácsa között a törvény testvéri szövetséget alkotott, hogy az országnak a székesfővárosához fűződő nagy céljait közösen erővel megvalósítani törekedjenek. Mikor hajlott ko-

legmagasabb pontján oldalt kis patak csörög a fehér kavicsok között. Ha a patak eredetét keressük, ami nem messze van, meglepésünkre rendkívül. Hatalmas terebélyű vén, alacsony tölgy alatt, bokrok között, mohával benőtt zöld sziklaüregben hallik az ér ritmikus csörgése. Ha a szél félrebillenti a falgalyát és a fény az üregbe behatol, a vékony kis ér ezüst színű kigyóalakot ölt. A tűnény isteni és csak pillanatig tart. Kívül vályucska kis kurtá galyra támasztva kalauzolja tovább a vizet, amely kellemes, hűs, szinte itatja magát.

Utunk innen már lefelé vezet szerpentin alakban a tündéri völgybe, hol egy pár óráig haladva Csucsára értünk. Caucsa és környéke, a Sebes-Körös szépséges tarka barka ruházatu oláh lakóival igen érdekes. Itt pihenőt tartva, indultunk Révre, hogy a kőrösvölgyi cseppkő barlangot megtekintsük.

Révig mindenütt a Körös mentén hadtunk óriási sziklafalak között Révhez közel hatalmas vizesen bámultunk. A kőrösvölgyi cseppkő barlang, melyet nem régen fedeztek fel, párját ritkítja talán egész Európában. Vilánnnyal van világítva a barlang, amely a mesés dolgoknak egész sorozatát rejti. Klissé mogorva póremler fogadja a látogatót, ki, ha pár hatos borralalót kap, megered a nyelve úgy, hogy alig győzi az ember az őszinteség legvégső határáig menő álmalmasodásait hallgatni.

Másnap Eledre mentünk, ahol sok

bérkecsis állomásozik és így könnyen megalkudtunk egygyel Tótug s csak másnap reggel indultunk utra, a Fekete erdői huta felé. Ez az út már a Rézen vezet, hol magasan, hol völgyben, mindenütt sziklába vágva szerpentin alakban. A 4-5 órai kocsizás alatt alig egy-két fuvaros szekérral találkoztunk.

A vidék nem a zordon fenség megtestesülése, mint az égig érő magas kősziklák, miknek hegyét bibor színnel látjuk ábrázolva a képeken, hanem a kirándulót barátságosan, melegen magához ölelő, kedvességével mámorító hegyláncolat. Kéklő hegyoldal, sötét mélyedés. Mélységben csörgő, de láthatatlan patak, üdítő források, apró vizesékek, erek, a végét nem érő rengeteg, szóval minden, ami a romantikához tartozik és ami az emberben lírai hangulatot kelt.

Nagy kanyarodót téve, előtünk terül el az üveggyár látképe, hatalmas kéményeivel, völgykalanban. Hogy itt mennyi érdekes látványvaló újdonság van, annak csak az tudná az értékét megmondani, aki még nem látta azon tárgyak, csecebecsek készítését, melyet akár merre megyünk, mindenütt a szemünkbe ötlenek.

Innen a Súlyomkőre, a Réz legmagasabb csucsára rándultunk fel. A Rákóczl vár romjainak megtekintésére. Éppen úgy fesdi ez, mint maga a táj. Innen a Polyánára, a gróf Zichyek vadászkastélyához mentünk.

Négy óra lett mire visszaértünk a gyárba, honnan azonnal utra keltünk. Itt ismét olyan uton mentünk, mint Szilágy Somlyó felé. A Réz hátunk mögött maradt eltakarva kék fátyolával a látott mesés dolgokat. Biztra nevű kis folyó kísért csak bennünket a Rézről. Több apró oláh községet hagytunk el, mikor Tótinak, a vidék egyetlen magyar falujának kálvinista, kakasos tornyát megláttuk. A nap már leáldozott. Még egyszer vissza tekintettünk a Réz hosszú láncolata felé. A hold nagy tányérja most kél fel a hegyek mögött. A táj homályba burkolt s a panoráma olyan, mely már magában véve is felejthetetlené teszi a kirándulást.

* * *

Tóttiban meghálva, másnap szekeret fogadtunk Margittára, hol vonatra ültünk mely egykedvűen pöfékelt velünk tovább. Még egyszer vissza néztem a szép vidékre a vonatból és láttam, mint maradnak, tűnnek el a hegyek, dombok. Végre minden eltűnt szemem elől a látottakból. Magam ültem a kocsifülkéjében, szememet lehunyva visszagondoltam az eltűnt szép dolgokra. Istenemre mondom, nem tudtam ébren vagyok-e vagy álmodom.

Sarkady István.

rom sulya alatt igénytelen működésem e különösen kedvelt teréről őszintén érzett fájdalommal lelépek, úgy hiszem, megnyugvással vihetem magammal azt a kellemes tudatot, hogy egyrészt minden eselekedésem az említett szövetség gondolata irányította és hatotta át, hogy másrészt ez a szövetség megteremtette a maga áldásos gyümölcseit. Adja a Mindenható, hogy Budapest mint az ország politikai, gazdasági és kulturális központja a jövő nagy feladatait is minél teljesebb sikerrel oldhassa meg. — Lelkem e hő vágyával ajánlom magamat méltóságod szíves jó emlékébe. Hazafiúi üdvözlettel Podmanický Frigyes s. k. Márkus József főpolgármester szívélyes hangú választ intézett a bárához.

— **Beteg ujságíró.** Nagy részvét nyilvánul a Debreceni Reggeli Ujság felelős szerkesztőjének, Loránt Józsefnek betegsége iránt. Kollégáknak ugyanis balkezét és bal lábát a szél érte, ágyban fekvő beteg, de reménylünk, hogy a gondos ápolás folytán baja javulni fog. Hihetetlen mily gyorsassággal vett erőt Loránton ez a betegség, mi inkább a rendkívüli hőségnek is következménye, hisz úgy ismerjük őt, mint a ki rendes és nyugodt életet élt. Őszintén kívánjuk, hogy Loránt kollégánk mielőbb kezébe vehesse a tollat.

— **Holdfogyatkozás.** E hó 15 én részleges holdfogyatkozás lesz, amelyből azonban mi semmit sem fogunk látni. Középeurópai idő szerint reggel 3 óra 39 perckor kezdődik és 5 óra 43 perckor lesz vége és az egész elsötétedése a holdnak csak egy harmad részére fog kiterjedni. — A holdfogyatkozás csak Európa délnyugati részéről, Afrikából, az Atlanti Óceánról, Észak Amerikából és a Csendes Óceán keleti részéből lesz megfigyelhető.

— **A „Debreceni vadász társulat”** 1905. évi augusztus hó 12-ik napján 6 órakor a tűzoltó őrtanyán tartandó választmányi ülést tart. Tárty: folyó ügyek.

— **A Hortobágy veszedelme** A hetek óta tartó tikkasztó hőség mindenfelé érezteti hatását. A hőség pusztítását különösen a gazda közönség látja, mert a legelőkön az összes növényzet eltikkadt. Debrecen környékén, — városhoz érkezett jelentések szerint alig van legelni valója a marháknak. De a legszomorúbb képet a hatalmas Hortobágy nyújtja, a hol már csaknem mindenütt eltikkadt a fű. A fákról akárcsak az ősz közepén úgy peregnek a sárga falevelek a földön is elszáradt minden. Ez a takarmányhiány persze komoly aggodalomra adott okot a debreceni szarvasmarhát tartó gazdák között.

— **Uri mulatság a szomszédban.** Szatmáron, a Pannónia szálloda dísztermében, hét vármegye ifjúsága adott vasárnapi tállakát, Szatmár, Szabolcs, Ugoosa, Marmaros, Bereg, és Hajdu és Bihar megyék gyönyörű asszonyai gyűltek egybe Jékey László piknikén, hogy régi magyar szokás szerint együtt mulassanak a magyar társadalom előkelőbbjei. A vendégeket a rendező a vasutnál virágokkal gyönyörűen feldíszített kocsiokban fogadta s kalauzolta a délszaki növényekkel páratlan szépen feldíszített Pannónia szállodába. A mulatságot Izsák Zulimával Jékey László nyitotta meg, a tiszteletére írt Zulima csárdással, mely egyfolytában másfél óráig tartott a száz terítéses lakomáig. Jékey László a hölgyeket fényképtartónak használható értékes táncrenddel, az urakat pedig antik cimerez szivartárcával lepte meg. A mind végig kitűnően sikerült mulatság, melyen a talpalá valót Magyar Testvérek húzták derekasan. — másnap délután fél 11-ig tartott. A jelen volt hölgyek

névsora a következő: Bay Lajosné, Boér Endréné, Domahidy Viktorné, Szv. Izsák Dezsőné, Izsák Elemérné, Jármy Andrásné, Kovács Jenőné, Kende Zsigmondné Kölesey Zoltánné, Németh Elemérné, Pécsy Tamásné, Serly Gusztávné és Szegedy Antalné. Leányok: Bezeredy Ilona, Boér Sarolta, Izsák Zulima, Jármy Lenke, Kende Gabi, Klobusitzky Emmi, Gróf Kun Sarolta, Luby Margit, Nagy Ada és Pécsi Ilonka.

— **Állásközvetítés katonák számára.** A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete fölterjesztést intézett a honvédelmi és közös hadügyminiszterhez, hogy a hadtestparancsnokságok útján adjon engedélyt a szolgálatuk befejezése előtt álló katonáknak, hogy az egyesület országos díjmentes állásközvetítői intézményét igénybe vehessék. A kereskedői pályáról a katonasághoz kerülteknek sokszor hónapokig kell várniok arra, míg állást nyernek, ha azonban szolgálatuk befejezése előtt idejekorán érdeklődnek az állásközvetítő intézmény útján alkalmaztatás iránt, esetleg már közvetlen szolgálatuk befejezése után megfelelő álláshoz juthatnak. Nevezett egyesület egyébként az állásnéküli alkalmazottak számára foglalkoztató intézményt is létesít, ahol írásmunkák teljesítésével legalább a mindennapi kenyeret kereshetik meg becsületes munkával addig is, míg álláshoz jutnak.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonoknak, barátoknak, jó ismerősöknek, különösen pedig a „Függetlenségi-kör és párt” tagjainak, kik felejtethetetlen jó nomen tetésén megjelentek és által mély fájdalommat enyhíteni igyekeztek ez uton mond köszönetet. Polgár B. Nagy János.

— **A megkéselt cigányprimás.** A debreceni közpórházba tegnap este Tiszacségeről egy súlyosan sérült embert hoztak be ápolás céljából. Az illető Szendrei János cigányprimás, a kit Keller Miksa mészáros legény szurt oldalba. A véres esetnek az az előzménye, hogy Keller a kocsmában mulatozott a Szendrei bandája húzta neki a tüzes nótákat. A muri után Kellert Szendrei és két cigányzenész megtámadták, mire önvédelemből kénytelen volt a primás megszurkálni. Szendrei állapota veszélyes.

— **Szidoli Cézár jótékonyasága.** Szidoli Cézár cirkuszigazgató tegnap délelőtt bejelentette Kovács József polgármesternek, hogy szombaton délután jótékony cirkuszi előadást rendez. Erre az előadásra meghívja a városi árva- és lakóit, a siketnéma tanintézet növendékeit és az agy 48 as honvédeket. Az előadás délután 4 órakor kezdődik és ingyenes lesz.

— **Emlékeztető.** A szomorú emlékü bileki menetelés már nem áll egyedül. Krakóból jelentik ugyanis, hogy a Jaroslaw környékén végbemenő csapatgyakorlatok száma katoná, sőt tiszt is áldozatul esett a rettenetes hőségnek. A csapatok Frigyes főherceg csapatfelügyelő jelenlétében szombaton reggeli négy órakor vonultak ki Jaroslawból, a visszatérést pedig 11 órára tüzték ki. Már ezekben a kora reggeli órákban is óriási volt a hőség, a délelőtt folyamán pedig a napon 40 fok, árnyékban 35 fok Celsius mutatót a hőmérő. A legénység díszkabinban, teljes tábori felszereléssel menetelt a tropikus hőségben és így történhetett, hogy sokan közülük összeestek és nagyon sokan napszúrás kaptak. A San folyótól Jaroslawig terjedő két kilométer hosszú uton össze vissza feküdtek az eszméletlen katonák. Meg nem bocsátható mulasztást követtek el a katonai parancsnokok, hogy orvosok és mentőkocsik nélkül kintlódtak a forró napon a szerencsétlenek. A 89. ezred parancsnokát napszúrás érte és leesett a lováról. Kivülről még egy főhadnagy és egy tiszt helyettes estek össze. A katonák közt több mint ötvenet ért napszúrás, kik közül négyen már meg is haltak.

— **A hét bitang.** Hogy ki az a hét bitang tudja mindenki. A Fejérvári kormány. Aradról írják ugyanis, hogy az aradró ügyvédi kamara rendkívüli közgyűlésében kimondta, hogy Lányi Bertalan igazságügyminiszterrel szemben bizalmatlan, őt hivatali működésében nem támogatja és erről a határozatról feliratban értesíti az ügyvezető urat. A közgyűlésen rendkívül heves vita előzte meg a határozatot. Kertész Miksa ügyvéd ugyan is védelmére kelt a darabankormánytnak. Azért is támogatni kell a kormányt — mondta — mert heroikus bátorság kellett ahhoz, hogy ezek a miniszterek feladatukra vállalkozzanak.

— **Hazaárulás, nem bátorság!** Vakmerő szemtelenség! Hazaáruló banda! — ilyen kiáltások hangzottak el Kertész szavaira s amikor a törvénytelen kormányt azzal a bolond beszéddel védte ez a jeles ur, hogy ha a Fejérvári kabinet nem volna, az ország az anarkia karmai közé kerülne, kitört az ügyvédek közül a felháborodás:

Barabás Béla országgyűlési képviselő odakiáltotta:

— Ez nem anarkia! Micsoda beszéd ez? A király megadná a nemzet jogát, ha hét ilyen bitang nem lenne.

Nagy Sándor dr. országgyűlési képviselő ezután visszautasította azt a feltevést, mintha a kormány az anarkiától mentené meg az országot, mire a bizalmatlansági indítványt nagy szótöbbséggel elfogadták.

— **A postamesterek mellékjövedelme.** Heronymi Károly vol kereskedelmi miniszter még januárban egy igen sérelmes rendeletet adott ki, a melyben megvonta a postamesterektől azt a jutalékot, melyet az utánvételek postai megbízások, csomagkézbesítés, valamint az express levelek kézbesítése, valamint az express levelek kézbesítése után élveztek. Vörös László kereskedelmi miniszter e sérelmes rendeletet megváltoztatta és megengedte, hogy a postamesterek régi mellékjövedelmüket újra élvezhessék. Mint értesülünk, ebből az alkalomból nagyobb küldötség fog tisztelegni a miniszternél, hogy jóindulatát és jó akaratát megköszönjék.

— **Arany Bika Mulató.** Az orfeusz az új fényes műsorral alapos lendületet vett. Nagy tetszés: kelt Jackson néger nő humoros előadásával, már egyedül megjelenése mint trolis nő furesaságával megnevette a közönséget. — A műsor vonzó száma H. Sobossy az átváltó művész, ki a közönség előtt ruháját változtatja anélkül, hogy észrevenné hogy és miképp. Minden egyes alakja után szép ovációban részesül, különösen tetszenek a zeneszerzők. — Mű előzetet nyújt Little Karabin ügyes tánca, csinos megjelenése valóban meggyerő. — A műsor többi száma közönségdícséretet érdemel Kiséri Nándor komikus, Virág Izsó, ki Seifensieder hordárjával ér el szép hatást. La bella Aurélia szintén nagy tetszést arat lábujjhegy táncával. Az új bohózat Schmekelesz család állandó kacagásban tartja a közönséget. — Német Terike e komikáné nagyban hozzájárul a sikerhez, nem kevésbé Kiséri Nándor, a ki egy tipikus zsidót alakít.

— **Féltékenység a siron tul.** Pittsburgból jelentik: Különös végrendelet került a minap a hagyatéki bíróság elé. — Gunning M. Anna, egy öreg kisasszony, aki július 18 án halt meg 55 éves korában, több mint két félmillió dollárra bocsátott vagyonát, 48 ezer dollárnyi hagyományok levonásával, Miller T. Károly előkelő üzletemberre hagyta, — de csak azzal a feltétellel, hogy Miller elváljék nejétől. — Született Wilson Janetól, vagy pedig ez a nő meghalt. — A végrendelet kijelenti, hogy ha Miller másodszor nősülne, a vagyont második neje vagy attól származó gyermekekre hagyhatja, de kiköti, hogy az első feleségnek, Wilson Janenak semmi körülmények között sem

szabad a hagyatékban részesedni. A különös végrendelet történeti előzménye az, hogy Miller sok évvel ezelőtt a Gunning-leánynak udvarolt, de az azután szakított vele és Wilson leányt vette nőül. Gunning Anna hű maradt régi szerelméhez és nem bocsátott meg vetélytársának. Miller igen boldogan él feleségével és így nem igen fog pályázni a dus hagyatékra.

— **Juliusi tüzkárok** A magyar királyi központi statisztikai hivatal által kiadott „Statisztikai Havi Közlemények” 1905. évi június havi füzeté szerint a Magyar-birodalomban június hónapban 821 községben 971 tüzeset fordult elő 1556 károsulttal és 2,157,335 korona kárösszeggel. Ebből a szoros értelemben vett Magyarországára 751 károsult község és 898 tüzeset esik 1471 károsulttal és 2,056,382 K. kárösszeggel. Horvát-Szlavonországokban a tüzevesz által sújtott községek száma ugyanakkor 70, a tüzesetek száma 73, a károsultak száma 85 és a kárösszeg 100,953 k. volt. Legtöbb kárt szenvedett Háromszék vármegye 221,594 K. kárösszeggel, továbbá Békés (207,384 K.) Moson (130,867 K.), Sopron (98,193 K.), Gömör és Kishont (85,571 K.), Trencsén 76,621 K.) és Heves (74,727 K.) vármegyék, valamint Budapest székesfőváros, hol 178,910 K. érték esett a tűz áldozatául. Horvát-Szlavonországokban aránylag Zágráb vármegye szenvedett legnagyobb kárt, hol a tűz 22,202 K. kárt okozott. A legnagyobb tüzesetek voltak: a háromszékvármegyei Papoleon június 3 án egy károsulttal és 210,000 korona kárösszeggel, a békésvármegyei Orosházán június 8 án egy károsulttal és 200,000 korona kárösszeggel, Budapesten ugyancsak június 3 án 4 károsulttal és 136,880 korona kárösszeggel, végül a mosonvármegyei Moson községben június 14 én egy károsulttal és 117,620 korona kárösszeggel.

— **Rózsaszínű számok.** A Statisztikai Havi Közlemények most megjelent júniusi füzeté szerint a f. év június havában 12,734 pár kötött házasságot a magyar birodalomban, még pedig 11,511 a szorosabb értelemben vett Magyarországon és 1223 Horvát-Szlavonországokban. A kötött 12,734 házasság közül 1425, vagyis 11,2 százalék volt vegyes, ezek közül azonban Horvát-Szlavonországokra csak 31 esett, az ott kötött házasságoknak 25 százaléka. — Keresztény-zsidó házasság 42 köttetett e hónapban, s ezek közül 19-ben a menyasszony, 23-ban pedig a vőlegény tartozott a zsidó felekezethez. A 42 keresztény-zsidó házasság közül 11 esetben történt meg egyezés, még pedig 9 esetben a keresztény 2 esetben a zsidó fél vallásának javára.

— **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, mesterségi és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-ház. Állandó fényképfelállítás a műterem kapubejáratánál levő szobákban.

— **Használja** a híres Hajdusági pedrót. Egyszerű 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferenc gyógyszerésznél Debrecen, Kossuth-utca. Arany-egyszerű gyógyszerértár.

— **Az Arany Bika** kávéházban minden este cigányzene.

A dajka.

(Kínai mese.)

— **Dsing-Li-O** császár, akit másként Hasz-Tu Szan-Hun-nak (igazság) neveztek, egy ízben reggel, midőn fölébredt, rosszul érezte magát.

„A császár beteg!!!”

Halkan beszéltek erről az egész palotában. Sokan megszűntek az első miniszternek köszönni. Az udvari költő már üdvözlő beszédet fogalmazott az utód számára.

A legjobb orvosok, az izgatottságtól sápadtan, hajlongások és bocsánatkérések között megvizsgálták a királyt és hosszú tanácskozásokat tartottak. Végre a házi orvos a császár lábához vetette magát és így szólt:

— Engedd meg, hogy megmondjuk neked a teljes valóságot, ó vigasza az emberiségnek.

— Beszélj! parancsolta meg a császár.

— Te az ég fia vagy! — szólt a házi orvos. — De leírhatatlan irtalmad következtében leereszkedsz a halandókhoz és olyan betegségekbe kegyeskedsz esni, amilyenbe a többi halandók. Ma van a te különös elnézésednek egy napja. Egyszerűen elrontottad a gyomrod.

A császár meg volt lepelve.

— De hát hogyan? Hisz mást se vettem be este, mint dajkám tejét. 360 hónapja vagyok császár és azóta — amint hozzám illik — tisztán dajkám tejéből táplálkozom. 360 dajkát használtam, de soha sem történt velem még ilyesmi. Ki etette meg mértéken túl dajkámat és mivel? — Indíttassék szigorú vizsgálat!

Kiderült azonban, hogy a dajka csak a legfinomabb ételekből evett és mértékletesen élt.

— Talán már születése óta beteg? Hol voltak azoknak szeméi, akik őt kiválasztották neked? Kiáltotta a mérges császár. A vétkeket azonnal ki kell végezni!

A vétkeket kivégezték, de a vizsgálat kiderítette, hogy egészen ártatlanok valának: a dajka ugyanis teljesen egészséges volt.

A császár hívatta a dajkát.

— Miért romlott el a tejed? kérdezte szigorúan.

— Ég fia, az emberiség jótévedje, te maga vagy az igazság, válaszolt reszketve a dada. Te nem ott keresed a valóságot, ahol el van rejtve. Senki sem etetett engem túl. Egész életemben nem voltam beteg. Tejem azért romlott el, mert nagy gondokat okoz nekem, ami otthonomba történik.

— Hát mi történik az otthonodban? kérdezte a császár.

— Pe Tsi Li tartományból származom, melynek igazgatását Kü Ni mandarinra kegyeskedtél bízni. Riasztó dolgokat mivel ez ott: eladta a mi házunkat és megtartotta a pénzt, mert nem vesztegettük meg, ahogy akarta. Testvéremet magához vette a házába és megparancsolta, hogy férjének vágják le a fejét, nehogy panaszkodhassék — Azonkívül megölté atyámat, anyámat pedig börtönbe vetette. Egyáltalában mindenki velünk jár el, mint velünk. Ha ezekre a rémületes dolgokra gondolsz, sirnom kell — ezért elromlott a tejem.

A császár nagyon mérges lett.

— Hívjátok elő tanácsadóimat!

Midőn a tanácsadók megjelentek, szigorúan parancsolta:

— Szereztek nekem egy becsületes embert!

Előteremtettek egy becsületes embert, akihez így szólt a császár: „Kü Ni mandarin, akire Pe Tsi Li tartomány igazgatását bízom, borzasztó dolgokat mivel és dajkám teje ezáltal elromlott. Utazzál azonnal oda, vizsgálj meg nevében mindent pontosan és hozz nekem felvilágosítást. De semmit sem szabad előttem eltitkolnod; az igazság úgy tükröződjék szavaidban, mint a hold a csendes tóban. Tudod, mint a világos éjben, a melyben nem lehet megkülönböztetni, hogy melyik az igazi hold, az, amelyik az égen van, vagy az, amelyik a vízben. — Menj!”

A becsületes ember azonnal utnak indult és még száz ügyes kémeket vitt magával. A halálra rémült mandarin megkísérelte őt megvesztegetni, de a becsületes ember nem fogadhatta el az ajánlatot, mert a császár küldte ki.

A hold háromszor változott az égen és a becsületes ember száz kémével együtt még mindig a vizsgálatnál volt elfoglalva. Végre, midőn már a negyedik hónap is múlt félben volt, visszatért és a császár lábához vetve magát így szólt:

— Ó Igazság, el szabad mondanom a teljes valóságot?

— Mondj meg mindent, felelte a császár.

— Ha van hely a világon, mely számalomra méltó — akkor, ó égnek fia, Pe Tsi Li tartomány az! Ennek a tartománynak a sorsa még a legkeményebb ember szemébe is könnyeket csal. Mindenfelé koldulnak, de senki sem adhat semmit, mert mindenki koldul. A házak fel vannak dülva, a rizsföldek nincsennek megművelve, nem azért, mert a nép lusta, hanem mert Kü Ni mandarin mindenüket elveszi. A bíróságok-

nál nincs igazság; aki többet fizet — annak adnak igazat. A jó erkölcsűkre ott már senki sem gondol. Ha egy leány megtetszik Kü-Ninek, egyszerűen elveszi a szüleit; nemcsak leányokat, de asszonyokat is elveszi a férjüktől.

— De ez lehetetlen! kiáltott a császár.

— Nemesak a hold, de még a nap is tükröződhetnék szavaim igazságában! Minden, amit mondtam igaz. Hatalmad szépsége, tartományaid virága, Pa Tsi Li tönkre megy!

A császár fejét fogta fájdalma jeléül.

— Gondolkodni kell, hogy mit kellene itt tenni!

Megparancsolta udvarának, hogy a melétkeremben várjanak, ő maga szobáiba vonult vissza. Fel és alá járva gondolkodott. Az egész nap elmúlt.

Este felé megjelent a császár, ünnepi esen helyet foglalt a mennyezet alatt és midőn már mindnyájan alázatosan a földre börtültek, így szólt:

Pe Tsi Li tartomány borzasztó állapotban van; ezért megparancsolom, hogy soha többé onét dajkát ne válaszszanak ki a császár számára!

Azóta nem lesz többé senki a császár dajkája, aki Pe Tsi Li tartományból való.

Ez volt Hasz-Tu Szan He Hun (igazság) császár intézkedése.

TAVIRATOK.

Román király fürdőzése.

Gastein-fürdő, augusztus 10. Károly román király 17-én fürdőhasználatra ideérkeztek.

Ujabb merénylet készül a szultán ellen.

Konstantinápoly, aug. 10. Ide érkezett jelentés szerint a Dardanellekben épített löporostoronyt ismeretlen tettesek felrobbantották.

Konstantinápoly, aug. 10. A Jildiz palotából ma szenzációs hír került forgalomba. A szultán ugyanis levelet kapott, a melyben bejelentik, hogy legközelebb *ujabb merényletet követnek el ellene. A titkos társaság a szultánt halálra ítélte.*

A béketárgyalások.

Portsmouth, augusztus 10. A béketárgyalások mai értekezlete egy óra hosszat tartott. Az értekezlet tárgyát a meghatalmazás bemutatása és a legközelebbi ülés programjának megállapítása volt. A tanácskozási jellegre nézve megállapították, hogy a jegyzőkönyvet francia és angol nyelven írják és hogy a tárgyalások egész folyamán ezt a két nyelvet használhatják a felek. Az üléseket délelőtt fél 10-től fél 1 óráig és délután 3-tól fél 6-ig vagy 6 óráig fogják tartani. Komura báró a mai ülésen bejelentette, hogy az ő meghatalmazásán utólagos változásokat tettek, a mely változásokat Komura szóbelileg adott elő és kérte az értekezletet, hogy utólagosan megváltoztatott meghatalmazásának, a melyet nem hozott magával, egy másolatát haladéktalanul bemutathassa. Vitte megnyugtatta Komurát, hogy az felesleges, és hogy meghatalmazását holnap is bemutathatja. Ezt a kis incidenst sokféle képen tárgyalták. Illetékes helyről jelentik, hogy Komura tényleg azt hitte, hogy a mai ülésen nem fognak formalitásokkal foglalkozni, és azért nem hozta magával meghatalmazását. Ez a föltevés érthető, tekintettel a formaszerecségek mellőzésére, a melylyel az előkészítő tárgyalásokat megkezdték. A békekövetek meg vannak győződve arról, hogy a meghatalmazások mindkét részről megfelelők és így a meghatalmazások kölcsönös bemutatása megtörténhet. A békekövetek egyike később azt a kijelentést tette, hogy az értekezlet eddig teljesen elégitő lefolyású volt.

A tolvaj káplánt elfogták.

Szokolca, aug. 10. Horák Ede dr. volt káplánt, a ki Tóth Gézát, az Adria igazgatóját 50 ezer korona erejéig meglopva, — ma letartóztatták. Horák rokonai látogatására érkezett Szokolcára s letartóztatása után kihallgatták, de tagadja a lopást.

A háboru.

Tokio, augusztus 10. A tengerészeti miniszterium jelentése szerint kedden délután szabaddá tették a Varjak nevű orosz cirkálót, a mely a múlt év február 18 án Csempő mellett elsüllyedt. Ezt a hír, tekintettel a hajó kiemelésének nehézségére, nagy örömet keltett.

Terjed a sárgaláz.

New-Orleans, augusztus 10. Ma 21 újabb sárgalázmebetegedés és öt haláleset fordult elő. A járványnak Capelle, a new-orleansi róm. kath. bíboros is áldozatul esett.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, aug. 10.

Buzakínálát gyöngye, vételkedv mérsékelt. Szilárd irányzat mellett 30,000 méter-mázsa került forgalomba 10 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonanemek közül tengeri szilárdak, a többi változatlan. Idő: meleg.

Buzaoktóberre	16.28—30.
" áprilisre	16.74—76.
Ross októberre	13.20—22.
" áprilisre	13.64—66.
Zab októberre	12.22—24.
" áprilisre	12.64—66.
Tengeri augusztusra	16.64—70.
" szeptemberre	00
" májusra	13.38—40.
Repece augusztusra	24.30—50.

Törvénytörés.

§ Irodalmi pör. Klaszikus kártérítési pörben fog legkezelebb dönteni a polgári bíróság. Egy ismert magyar író néhány hónappal ezelőtt az újságokban megjelent novelláit csempőzött és kinyomatta két ezer példányban. Ugyanekkor megállapodott egy könyvkereskedő zéggel, amely a szerződésben meghatározott feltételek mellett a kötet elárulására vállalkozott. A könyvpiacra még meg sem jelent az új kötet, mikor az egyik antikvárius üzletének kirakatában már ott díszlett és kék ceruzával a külső borítékra a következő figyelmeztést írta az antikvárius: „Most jelent meg! Egészen új! Három korona helyett két korona!” Mikor a szerzőt erre figyelmeztették, a könyvkereskedő ezek után kijelentette, hogy a szerződésben megállapított feltételeket többé nem ismeri el magára nézve kötelezőnek. A novellista utána járt a dolognak és megtudta, hogy egyik nyomdai alkalmazott a még nem is szállított kötetekből husz példányt eltulajdonított és azt 20 koronáért eladta az antikváriusnak. Ebből az esetből aztán több pör keletkezett. Az író kártérítés miatt foljelentette a nyomdát, a nyomdatulajdonos lopás miatt panaszt emelt a tolvaj alkalmazottja ellen és ugyanekkor orgazdaság miatt bepanaszolta az antikváriust is. A kártérítési pör tárgyalását már megkezdték, azonban a bíróság a döntést elhalasztotta mindaddig, amíg az ezzel összefüggő bűnpörben nem hoz ítéletet a törvénytörés.

Cserei Zsuzsika.

Irtá: Vértessi Arnold. 2.

Deli szép ifju volt a vőlegény, gyönyörű rózsabimbó a menyasszony. A Henter nemzetség ellen sem lehetett senkinek kifogása, jeles urú familia volt az a Székelyföldön. S mikor az egész násznép örömrivalgása, mozsarak durrogása, taika kendők lobogása közt elindult Henter Pál az ő fiatal feleségével, rózsaszínű fényességében tündöklött az egész világ Zsuzsika szeme előtt.

Cserei Mihály azonban ezt írta be jegyzőkönyvébe azon a napon:

„In anno 1724. die 30. Máj. jegyzette el, házastársul akaratom ellen nagy-ajtai Henter Pál az harmadik leányomat, Susannát, az lakadalma is meglelt ez nap. Ennek az szegény leányomnak is jobb lett volna akkor meghalni.”

Gondos kézzel följegyezte Cserei Mihály uram még azt is, mit adott a leányával, hadd lássák, hogy nem rövidítette meg semmivel ezt a leányát, habár akarata ellen ment férjhez. Adott neki szép új zöld virágos bársonyszoknyát, széles aranyos kötés az alján, új karmasin szoknyát, széles ezüst csipke az alján, violaszín angliai posztoszoknyát arany csipke az alján, narancsszín selyemszoknyát ezüst kötés az alján, rókamálal bélelt arany virággal, ezüstös zsinórral, vitézkötéssel cifrázott mentéket, arany csipkés, ezüst kapesos bársony vállakat, selyem mellfűzőket, jétele gyöngyből, piros klárisból nyakravaló, pártára való rendekert, sok szép arany, ezüst marhát, vásznakot és mindenfélét.

Pénzt is annyit adott, amennyit a másik két leányának: négyszáz forintot. Mindegyik kapjon egyformán.

Im, azonban alig múlt el egy esztendő, sirva-riva jött haza Zsuzsika.

— Nem állom ki tovább, — mondta könyek közt fuidokolva.

Atyja csititgatta, ahogy tudta:

— No ne sirj hát. Mi bajod van, édes lányom?

Akkor megeredt a keserves panasz a fiatal asszony ajkáról. Hogy az ura így, hogy az ura úgy... Nem lehet azt kimondani, milyen szenvedés az ő élete. Az a tékozló, az a kerkhely minden elpredál. Sok szép drága portékák, amit magával vitt, mind oda van bár-ony szoknyái, mentei, arany csipkés vállai, jétele gyöngy nyakravalója, gyöngyös pártája, arany lánc, szőnyegek.

— A zafiros arany gyűrűd is? — kérdezte az apja.

— Az is.

— Az nem kellett volna elvesztegetned. Azt a lelkem, első feleségem, a te boldogult édes anyád adta nekem jegyben. A nényétől gróf Apor István né ő nagyságától kapta. Azt legalább meg kellett volna tartani az édes anyád emlékezetéért.

— Oh jaj, mit tehettem! — tördelte kezét a fiatal asszony.

— Hát az ezüst aranyos forgács öved, amiben negyvennyolc lat ezüst volt?

— Zálogban van egy száz asszonynál Brassóban.

Cserei Mihály uram szomoruan csóválta a fejét.

— Megmondtam én előre; de nem hallgattál rám.

— Oh bár hallgattam volna, oh bár soha férjhez ne mentem volna ahhoz az emberhez, — zokogott a fiatal asszony.

— Most már, hogy így esett a dolog, — szólt az apja, — maradj itthon. Apád vagyok, nem hagyok el, ne félj. Van még törvény és igazság. A papok székére viszem a dologodat. Azt akarom, hogy válasszanak el attól a rossz uradtól.

— Ugy édes apám uram, ugy, — hálkodott Zsuzsika. — Az isten megáldja, ha megszabadít attól az embertől.

— Megzabadulsz, — vigasztalta az atyja. — Férjhez mehetsz majd újra. Jóravaló főemberhez, nem úyzenhez.

A fiatal asszonynak kiüzesedett az orcája.

— Ugy tesztek, férjhez megyek. Járhat azután utánam az az ember. Szíriat, én meg nevetni fogok.

Milyen jól fog esni a boszu. Letörültek könyeit. Ne lássa már senki ezután buslakodva.

De amint telt az idő, megint erőt vett rajta a szomorúság. Olyan bogyadtan járt-kelt mint valami beteg, nem volt kedve semmihez. Mostohája gyakran rajta kapta, hogy titokban sir.

(Folyt. köv.)

MAGYAR állam vasutak menetrendje

1905. május hó 1-től.

Debrecenből indult	óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4 48
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel	8 57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	3 30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10 25
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4 —
Csak Szatmár (gyorsvonat) —	d. u.	6 55
Csak Szatmár (teher v. sz. sz.) —	este	8 24
Szatmár — M.-Sziget f. (gyorsv.) —	d. u.	12 11
Miskolc — Kassa felé — — —	reggel	8 18
Miskolc — Kassa felé — — —	este	7 17
Szerencs — S.-A.-Ujhely Kassa f.	d. u.	4 36
	reggel	5 35
	reggel	5 44
	d. e.	8 09
	d. e.	8 16
H.-Böszörmény —	d. u.	11 11
B.-Sz.-Mihály —	d. u.	11 20
felé —	d. u.	4 41
	d. u.	4 54
	este	7 —
	este	7 07
	reggel	4 35
F.-Abony felé m. á. vasutól —	reggel	4 56
F.-Abony felé vásártérről —	d. u.	4 56
O.-Kócs — Polgár felé m. á. v.-tól —	d. u.	5 16
O.-Kócs — Polgár felé vásártérről —	reggel	9 35
Derecske — N.-Léta felé — — —	d. u.	4 51
Derecske — N.-Léta felé — — —		
Bpestre érkezik:		
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6 40
Az este 10 ó. 31. kor. ind. sz. v.	reggel	5 45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9 35
Budapestről Debrecenbe indult:		
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7 25
A d. u. 8 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9 —
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2 35
Az éjjel 12 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7 —
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9 15
Debrecenbe érkezik:		
Budapest felől (sznmélyvenat)	d. u.	8 29
Budapest — Nagyvárad f. gyors	este	6 40
Budapest — Nagyvárad felől —	éjjel	2 24
Budapest — Nagyvárad felől —	d. u.	8 29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7 46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8 57
Szatmár — M.-Szigetről — — —	d. e.	4 31
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat)	d. u.	10 11
Csak M.-Szigetről — — —	este	6 48
Szatmár felől — — —	este	8 04
Kassa — Miskolc felől — — —	d. e.	8 19
Kassa — S.-A.-Ujhely — Szerencs	este	11 31
	reggel	7 33
	d. e.	7 40
B.-Sz.-Mihály —	este	6 22
H.-Böszörmény —	este	6 28
felől —	d. u.	8 29
	d. u.	3 35
	d. u.	7 44
F.-Abony felől m. á. vasutól —	d. u.	7 54
O.-Kócs — Polgár felől vás. tér.	reggel	5 25
O.-Kócs — Polgár felől m. á. v.-hoz	reggel	5 35
Derecske — Nagy-Léta felől —	reggel	7 15
Derecske — Nagy-Léta felől —	d. u.	8 18

Lähne-féle tan- és nevelő-intézet ::
Sopron.

**Elemi iskolával,
8 osztályu nyilvános főgimnáziummal és reáliskolával.**

Egyéni tanítás és nevelés. Lelkiismeretes és szigorú felügyelet. Növendékek rendre és ön álló munkássága szoktattatnak. Új növendékek már augusztus hónapban is felvétetnek. Prospektussal és mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.

Még csak 3 napig.

Hétfőn augusztus 14-én visszavonhatatlanul utolsó előadás!

CIRCUS Sidoli Cäsar

a Vásártéren.

Ma Pénteken augusztus 11-én este 8 órakor

Nagy jótékonyági előadás

a debreceni mentő-egyesület és a felépítendő Kossuth-szobor javára.
Gala műsor.

Sidoli Cäsar igazgató

fellépte az ő legujabb mesteri löidomításaival, ugymint a legkiválóbb tagok fellépte legjobb számjaikkal.

Másodszor:

Montho-Phoso

a huszadik század rejtélye

A fehér lovag

legujabb sport jelenet, világlátszó effektussal.

Fogadás!

Bemutatása a fogadás következtében 4 nap alatt idomított „Bob” csodórnek, mely Vecsey Zoltán nagybirtokos tulajdona.

Ezen estély műsora 12 legujabb számot és Arcadi vár némajátékot tartalmazza.

Jegyek előre válthatók **BORSOS KATA** üzletében, Városház épület.
Buffet a cirkusban.

Szombaton augusztus 12-én.

2 nagy előadás

délután 4 órakor és este 8 órakor

Délután 4 órakor fél helyárák nagyoknak és kicsinyeknek.

Este 8 órakor teljes árak.

Nagy jubileumi előadás Sidoli 30 éviartistai működése alkalmából.

Sidoli Cäsar diszestelye.

A legszebb műsor a ciklus alatt.

Hirdetések művészi illusztrációja, szövegezése, eredeti tervezetek kidolgozása és előleges költségvetések teljesen díjtalanul.

GOLDBERGER AY.

BUDAPEST, VÁZLÓUTCA 20. - HIRDETÉSI IRODA.

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névről tisztá és ment káros alkatrészeket.
Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht Gyárról és Auszsigban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht” névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

SCHICHT-szappan!

(„Szarvas” vagy kulcsszappant)

használjuk

kiváló hatásu tulajdonsága miatt

előnyös eredménnyel

bármí mosási célra, ugymint:

saját használatra
minden ruhaneműnél
és

mindenhez

ami egyáltalában mosva lesz.

Donogán és Somossy
DEBRECEN, Kistemplombazár.

Az idény előrehaladottsága miatt

rendkívül leszállított áron

árusítunk

**Mosó zephir, Kreton, Ruhavászon Etamine,
és Batistofkat.**

Legolcsóbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzálog Hitelbank nyereség sorsjegyek.

3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.

3 főnyereség évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.

3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

Ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk 50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében,

jogot szerez, az időközi esetleges nyereségekre, a teljes befizetések után pedig 2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyereség sorsjegyre illetve nyereség jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a

Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.

Nyíló virágok, csokrok, koszorúk,

Legbiztosabb és legjobb vetemény és virágmagvak, gyümölcsfák, díszcserjék, gömbákácfákat és más kertészethe vágó növényzetet csakis

Paczelt János

m ü k e r t é s z n é l

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olcso ár és pontos szállítás biztosítottik.

Nagyon segít és utól-
érhetlen feregpusztító
Úvegekben vásárol-
juk.

Kapható:

Debrecen

Csanak József
Crisco Lajos
Csillag József
Deutsch Lajos
Félegyházy János
Fritsch Károly
Ganovszky Lajos
Göczey István
Havas József
Jósa és Jóna
Kertész Nándor

Klein Ignác
Kóhn Henrik
Komlóssy Lajos
Kontsek Géza
Kernhoffer József
Kovács Mihály
Krausz J. Bernát
Lindenfeld J. Jenő
Lusztig és Bán
Mayer Jenő
Neumann Nándor
Parti Ferenc
Rickl Antal József

Róth Antal
Tóth Kálmán
Várray József
Göczey István
Böszörményi István
Molnár Jenő.
Kornhoffer József
Kertész Miklós

Berettyóujfalu:

ifj. Weiszberger Ignác

Érmihályfalva:

Grósz Hermann

Lévay Vince
Pollák Mária

Hajduböszörmény:

Gemeinbeck József
Tulogy Ferenc

Hajdunánás:

Körner Lola

Tiszafüred:

Kiss Géza Ernő
Schön Jakab
Weizsmann József

kereskedőknél.

Rohitsch-Sauerbrunn

Stájerország

Vasutposta és távirat. Prospectus ingyen

Világhírű gyógyhely gyomor-, bél-, máj- és vesebajok, idült székrekedés, aranyér, epekő, elhízás, cukorbetegség, köszvény, torok-, gége- és légcsőhurutok ellen. „Tempel-“ és „Styria“-forrás a Karlsbad és Marienbad forrásainak egyenértékesei. Nagy hydro elektro-mechano-therapeutikai gyógyintézet: hideg-viz-gyógymód, villamos tény- és kádfürdők, forró lég- és gőzfürdők, inhalatorium, pneumatikus készülék, vill, massage, gyógytornászat. Ásványvíz, szénsavas-, sós- és fenyőfürdők. Uszoda. Fűsleges fekvés erdők, hegyek közepette. Élénken gazdag, teljesen pormentes levegő. Modern kényelem, elegáns hotelek és villák. Élénk társai élet, mindenféle sport, kirándulások.

LÁSZLÓ JÓZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

KÖNYVEK,
folyóiratok,
ÁRJEGYZÉKEK,
számlák,
ZÁRSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legszebb kivitelben.
a „SZABADSÁG“
pol. napilap,
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorsrajtóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és
pontosan, a legolcsóbb
árak mellett készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a
„SZABADSÁG“
részére

jutányosan felvételnek.

A
„SZABADSÁG“
a legnagyobb és legel-
terjedtebb politikai
napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben:

Egész évre 12 kor.
Fél évre 6 kor.
Negyed évre 3 kor.

Vidéken:

Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 kor.
Negyed évre 5 kor.